

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова
Геолого-географічний факультет
Кафедра географії України, ґрунтознавства і земельного кадастру

Силабус курсу
«Біосферна етика»

Обсяг	3 кредити ЄКТС, 90 годин
Семестр, рік	II семестр, 1 рік
День, час, місце	За розкладом
Викладач (і)	Красеха Єрофей Никифорович; доктор біологічних наук, професор кафедри географії України, ґрунтознавства і земельного кадастру
Контактний телефон	0963708480
E-mail	erkraseha@gmail.com
Робоче місце	Кабінет біогеографії і географії ґрунтів, кім.103
Консультації	очні консультації: середа з 14.00-15.00 Онлайн: (за попередньою домовленістю) 16.00-20.00 по Viber, відеоконференція Zoom

КОМУНІКАЦІЯ

Комунікація можлива під час проведення консультацій за очним принципом (offline / Face to face), або дистанційно (online) за допомогою Viber, Zoom (за попередньою домовленістю). Комунікація може бути здійснена також з використанням E-mail. При цьому необхідно вказувати своє прізвище, ім'я, курс, факультет та назву курсу. Вирішення «робочих питань» можливо за вказаним номером телефону.

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Предметом дисципліни «Біосферна етика» є сутність відносин Людини і Природи, які в той же час визначають відношення людини до самого себе – протиставлення себе оточуючому середовищу або включення до нього.

Пререквізити курсу: дисципліна належить до вибірових та базується на знаннях з курсів «Історія і методологія ґрунтознавства та земельного кадастру» «Ґрунтово-земельні ресурси і стале землекористування». У системі Наук про Землю «Біосферна етика» тісно пов'язана із наступними навчальними дисциплінами: «Природоохоронне право і оцінка впливу на довкілля», «Здоров'я ґрунту та охорона ґрунтових ресурсів», «Еколого-економічні аспекти природокористування».

Метою курсу «Біосферна етика» є формування у студентів системи морально-етичних відносин з живими організмами як повноцінними партнерами, а також з навколишнім середовищем в цілому, всіма компонентами біосфери.

Завдання дисципліни – сформувати у студентів сучасне уявлення про основні підходи, принципи, напрямки біосферної етики; систему моральних цінностей і ціннісних орієнтацій, що лежать в основі ековідповідного поведіння; сформувати активну суспільну позицію й почуття персональної відповідальності відносно Природи.

Очікувані результати.

В результаті вивчення дисципліни *студенти повинні знати:*

- основні етапи історії екоетичної думки;
- основні тенденції розвитку екоетичної думки;
- специфіку осмислення сутності моралі й обґрунтування моральних цінностей в екологічній етиці;
- принципи і імперативи екологічної етики;
- концепцію дикої природи як радикального напрямку екологічної етики;

Студенти повинні вміти:

- володіти категоріальним (понятійним) апаратом екологічної етики;
- володіти прийомами порівняльного аналізу різних світоглядних позицій;
- уміти встановлювати зв'язок між етичними концепціями й відповідними життєвими (практичними, поведінковими) позиціями;
- застосовувати набуті знання при дослідженні екоетичних проблем збереження всього живого і біосфери в цілому.

ОПИС КУРСУ

Форми і методи навчання

Курс буде викладений у формі лекцій (20 год.) та практичних (10 год), організації самостійної роботи студентів (60 год.).

Під час викладання дисципліни будуть використовуватися наступні методи навчання: словесні (лекція, бесіда, дискусія); наочні (ілюстрація, демонстрація Power Point); робота з підручником (самостійна робота студентів), виконання індивідуальних самостійних завдань. Передбачається проведення групових консультацій (1 год. на тиждень згідно з розкладом консультацій).

Зміст навчальної дисципліни (перелік тем (загальні блоки))

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Етика як філософська дисципліна.

Тема 2. Біосферна (екологічна етика) як основа гармонізації відносин із природою.

- Тема 3. Біосферна (екологічна етика): основні підходи й принципи.
- Тема 4. Життя як вища моральна цінність.
- Тема 5. Люди і тварини: історія взаємин.
- Тема 6. Люди і тварини: етика відносин.
- Тема 7. Основи етичного відношення до рослин.
- Тема 8. Етика Дикої Природи як радикального напрямку екологічної етики.

Перелік рекомендованої літератури:

Основна

- 1) Аболіна Т. Г., Нападиста В. Г., Рихліцька О. Д. та ін. Прикладна етика. Навч. посібник Київ: «Центр учбової літератури», 2012. 392 с.
- 2) Борейко В. Є., Паламарчук А. О. Моніторинг порушень заповідного режиму. Заповідники України. Охорона дикої природи. Київ: Логос, 2014. 128 с.
- 3) Борейко В. Є., Подобайло А. В. Екологічна етика. Навч. посібник. Київ, Фітосоціоцентр, 2004. 166 с.
- 4) Борейко В. Є., Шуміло О. М., Шеховцов В. В., Шуміло О. О. Екологічна етика: навчальний посібник. Харків: Право, 2015. 304 с.
- 5) Борейко В. Є. Філософія зоозахисту і природо охорони. Охорона дикої природи. Київ: Логос, 2012. 179 с.
- 6) Голян В.А. Соціогуманітарні та екологічні аспекти трансформації організаційно-економічного механізму природокористування // *Стратегія розвитку України (економіка, соціологія, право): Наук. журнал /* Голов. ред. О.П. Степанов. Київ: НАУ, 2014. с. 504
- 7) Данилевський А. О., Калмиков Д. О. Кримінальна та адміністративна відповідальність за жорстоке поводження з тваринами: монографія. Луганськ: РВВ ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка, 2013. 616 с.
- 8) Єрмоленко А. М. Соціальна етика та екологія. Гідність людини - шанування природи. Київ: Лібра, 2013. 416 с.
- 9) Козуля Т. В. Процеси екологічного регулювання. Концепція корпоративної екологічної системи. Харків, 2010. 587 с.
- 10) Корабльова А. І. Екологія: взаємини людини і природи: навч. посіб. Дніпропетровськ: Поліграфіст, 2003. 364 с.
- 11) Кравченко С. М., Костицький М. В. Екологічна етика і психологія людини. Львів: Світ, 1991. 104 с.
- 12) Красєха Є. Н. Вступ до екологічної етики: навч. посібн. Одеса: Астропринт, 2016. 352 с.
- 13) Крисаченко В. С. Екологічна культура: теорія і практика: Навч. посібник. Київ: Заповіт, 1996. 352 с.
- 14) Марушевський Г. Б. Етика збалансованого розвитку. Київ: Центр еколог. освіти та інформації, 2008. 440 с.

Допоміжна література:

- 1) Борейко В. Є. Захист природно-історичних святинь. Київ: Київ. еколого-культ. центр, 2003. 135 с.

- 2) Гардашук Т. Екоосвіта як відповідь на виклики сучасності. *Сучасність*. 2007. № 11. С. 148-156.
- 3) Голубець М. А. Екологічний потенціал наземних екосистем. Львів: Поллі, 2005. 179 с
- 4) Калуга В. Ф. Екологія свідомості. Київ: Міленіум, 2010. 154 с.
- 5) Кисельов М. М., Деркач В. Л., Толстоухов А. В. Концептуальні виміри екологічної свідомості. Київ: Парапан, 2003. 175 с.
- 6) Кисельов М. М., Канак Ф. М. Національне буття серед екологічних реалій. Київ: Тандем, 2000. 320 с.
- 7) Концепції сучасного природокористування : навч. посіб. / уклад. І. В. Кібеч. Чернівці, 2009. 71 с.
- 8) Красеха Є. Н. Еколого-етичні аспекти землекористування. *Генеza, географія та екологія ґрунтів: Зб.наук.праць*. Львів: ВЦ ЛНУ, 2015. С. 111-117.
- 9) Красеха Є. Н. Біогеографія з основами екології : навч. посіб. для студ. геогр. спец. ОНУ ім. І. І. Мечникова. Одеса : Астропринт, 2012. – 569 с.
- 10) Крисаченко В. С. Екологічна культура: теорія і практика: Навч. посібник. Київ: Заповіт, 1996. 352 с.
- 11) Маєр-Абіх Клаус Міхаель. Повстання на захист природи. Від доквілля до спільносвіту. Київ: Лібра, 2004. 196 с.
- 12) Марушевський Г. Б. Етика збалансованого розвитку. Київ, 2008. 440 с.
- 13) Матвійчук А. В. Екологічне знання та стиль мислення сучасної науки. Монографія. Рівне: «Ліста-М». 2002. 147 с.
- 14) Некос В. Ю. Людина і доквілля: проблеми неоекології. Харків, 2005. 86 с.
- 15) Рихліцька О. Д. Екологічна етика: проблема цінностей. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. 2011. № 2 (80). С. 23-27.
- 16) Савельєв В. П. Етика: навч. посіб. Львів, 2007. 256 с.
- 17) Соціально-психологічні засади становлення екологічно орієнтованого способу життя особистості / Ю. М. Швалб, О. Л. Вернік, О. О. Вовчик-Блакитна, О. В. Рудоміно-Дусятська [та ін.]; за ред. Ю. М. Швалба. Київ: Педагогічна думка, 2015. 216 с.
- 18) Тофтул М. Г. Сучасний словник з етики. Житомир: Вид-во ЖДУ ім.І. Франка, 2014. 416с.
- 19) Юрченко Л. І. Екологічна культура в контексті екологічної безпеки. Київ: Вид. ПАРАПАН, 2008. 296 с.
- 20) Яковенко Т. Принцип відповідальності як еко-етичний імператив сталого розвитку *Наука. Релігія. Суспільство*. 2010. №4. С. 102-106.

Інформаційні ресурси

- 1) Бібліотека Одеського національного університету імені Іллі Мечникова - <http://lib.onu.edu.ua>
- 2) Кисельов М. М. Біологічна етика в системі практичної філософії [Електронний ресурс] / М. М. Кисельов - Режим доступу: <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/bioetica/Kiselev.htm>

3) Лебідь Є. О. Етичні проблеми науки і техніки: навч. посіб. [Електронний ресурс]. Суми: Сумський державний університет, 2016. 185 с. – Режим доступу: <http://essuir.sumdu.edu.Ua/bitstream/123456789/44668/1/lebid%27.pdf>

4) Одеська національна наукова бібліотека - <http://odnb.odessa.ua>

5) Одеська обласна універсальна наукова бібліотека ім. М. С. Грушевського - <http://biblioteka.od.ua>

6) Сидоренко Л. І. Сучасна екологія: наукові, етичні та філософські ракурси [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/Cidorenko/Cid-ekol.html>

ОЦІНЮВАННЯ

Загальна максимальна кількість балів – 100, в тому числі:

- ♦ Поточний контроль (письмові роботи, відповіді під час лекцій, тестування, виконання практичних робіт; самостійна робота (виконання індивідуальних самостійних завдань та їх захист під час проведення практичних занять)) – 80 балів;
- ♦ підсумковий контроль (залік) – 20 балів.

Поточний контроль та періодичний контроль								Підсумковий контроль (тестування)	Сума балів
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8		
10	10	10	10	10	10	10	10	20	100

T1, T2 ... T8 – теми змістового модуля

Нарахування балів за відвідування лекційних і практичних занять не передбачається. Нарахування бонусних балів не передбачається.

Підсумковий контроль за дисципліною – залік. Залік отримує студент, який виконав усі обов'язкові види робіт, які передбачаються у навчальній програмі дисципліни та під час опанування дисципліни набрав 60 і більше балів.

Самостійна робота студентів

Самостійна робота студентів складається з самостійного вивчення з певного переліку питань за темами навчального курсу, а також виконання індивідуальних самостійних завдань. Самостійна робота студентів контролюється у вигляді: індивідуального опитування, письмових робіт, тестування, усного захисту самостійних індивідуальних завдань, які супроводжуються Power Point презентаціями.

ПОЛІТИКА КУРСУ

Політика щодо дедлайнів та перескладання: поточні контрольні роботи, підсумковий письмовий контроль здійснюються в аудиторії. У разі відсутності або низького результату усі роботи перескладаються одноразово протягом двох тижнів в день планової консультації (середа, 14.00-15.00). Всі індивідуальні

самостійні завдання мають бути здані і захищені не пізніше дня напередодні підсумкового контролю. У разі порушення термінів здачі і захисту самостійних індивідуальних завдань кількість балів за їх виконання зменшується. Підсумковий контроль здійснюється в аудиторії на передостанньому тижні. У разі відсутності або низького результату підсумковий письмовий контроль перескладається одноразово на останньому тижні в день планової консультації (середа, 14.00-15.00).

Політика щодо академічної доброчесності: неприпустимі списування, студент повинен вільно володіти матеріалом.

Політика щодо відвідування та запізнень: студент не повинен пропускати лабораторні заняття, про відсутність з поважних причин треба заздалегідь інформувати викладача, запізнення не бажані.

Мобільні пристрої: недопустимо користування мобільним телефоном, планшетом або іншими мобільними пристроями під час заняття (крім випадків, передбачених навчальним планом та методичними рекомендаціями викладача).

Поведінка в аудиторії: творча, ділова, доброзичлива атмосфера.